

TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI: DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ¹

TURKEY'S SOCIAL MUNICIPALITY APPROACH: EXAMPLE OF DENİZLİ METROPOLITAN MUNICIPALITY

Bilgihan MERMER²
Yrd. Doç. Dr. Ceyda ŞATAF³
Doç. Dr. Nülifer NEGİZ⁴

ÖZ

II. Dünya savaşı sonrası gelişen sosyal refah devleti anlayışı, toplumda risk teşkil eden kişi ve grupları (yaşlılar, engelliler, yoksullar) topluma kazandırmaya yönelik faaliyetleri ile ön plana çıkmıştır. Toplumun devamının sağlanması ve huzurlu bir ortam oluşabilmesi için devletler sürekli sosyal politikalar üretmek zorundadır. Bu politikaların yerelde uygulanma şekli olan sosyal belediyecilik ise toplumun genellikle dışlanmış, yoksul ve hasta gruplarına yönelik; insanı ve genel anlamda toplumu merkeze alarak üretilen sosyal politikaların adıdır. Yoksul ve muhtaç olan kimselere yönelik yapılan aşevi, giyecek, gıda, ilaç, kırtasiye yardımları, yakacak yardımı, öğrencilere verilen burs gibi sosyal yardım merkezli faaliyetler, sosyal belediyeciliğin başlangıcını oluşturmakta ve her geçen gün yaygınlaştığı görülmektedir.

Çalışmada sosyal belediyeciliğin teorik temelleri verildikten sonra, Denizli Büyükşehir Belediyesi örneğinde sosyal belediyecilik hizmetlerine yönelik algı ve faydalanma düzeyini ele alan ampirik bir araştırmaya yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Refah Devleti, Sosyal Belediyecilik, Sosyal Yardım, Sosyal Hizmet, Denizli Büyükşehir Belediyesi

Jel kodları: H53, H55, H75, H76, I31.

ABSTRACT

After World War II, developing welfare state approach, people and groups that constituted a risk society (the elderly, disabled, poor) has come to the fore with activities aimed to give to the community. Ensuring the continuation of society and the state for the formation of a peaceful environment is difficult to continuous produce social policies. Social municipality with the way the local of this policy, and society often excluded, for the poor and patients; human and community center in general terms, taking the name of social policies produced. It made for people who have poor and needy soup kitchen, clothing, food, medicine, stationery, fuel assistance, welfare-based activities such as scholar ships granted to students, to create the initial social municipality and is seen as widespread with each day.

¹ Bu çalışma Yrd. Doç. Dr. Ceyda Şataf danışmanlığında hazırlanan ve Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen 4402 YL1-15No'lu Yüksek Lisans Tez projesinden oluşturulmuştur.

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, bilgehan_mermer@hotmail.com.

³ Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, ceydasataf@sdu.edu.tr

⁴ Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset ve Kamu Yönetimi Bölümü, nulifernegiz@sdu.edu.tr

In this study, after the theoretical foundations of social municipality, Denizli Metropolitan Municipality to address the level of perception and benefit for social municipality services, for example, is given in empirical research.

Key Words: *Social Welfare State, Social Municipality, Social Assistance, Social Service, Denizli Metropolitan Municipality*

Jel Codes: *H53, H55, H75, H76, I31.*

GİRİŞ

Sosyal refah devleti, sosyal refahın maksimizasyonu sağlamak amacıyla devletin ekonomiye aktif müdahalelerde bulunmasını öngören bir devlet modelidir. Sosyal refah devletin temel hedefi piyasa ekonomisinin başarısızlıklarını ve yetersizliklerini ortadan kaldırmak ve bu hedef doğrultusunda müdahaleci, düzenleyici, girişimci ve yeniden dağıtımçı bir devlet anlayışını benimsemektir. Sosyal refah devletinin yerelde yansıması olan sosyal belediyecilik; yerel otoriteye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme yetkisi veren, kamu harcamalarını sosyal yardımları gerçekleştirmek üzere yönlendiren, sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleşmesi için gerekli yatırımları yapma ve toplumsal kesimlerdeki sosyal adalet ve güvenlik kavramlarını güçlendirmeye yönelik sosyal kontrol işlevlerini yükleyen bir modeldir. Dünyada 1601 yılında çıkarılan “Yoksulluk Yasalarının” uygulanması ile başladığı düşünülen sosyal belediyecilik, sosyal politika tarihinde önemli bir yere sahip olan İngiltere’de 19.yy da “*belediye sosyalizmi*” uygulamalarıyla başlamış ve 20. yüzyıl belediyeciliğine yön vermiştir. (Bayramoğlu,2015:20).

Türkiye’de ise belediyeler, sosyal belediyecilik bağlamında birçok alanda görevler yüklenmiştir. Bu görevlerin arasında, merkezi yönetime yardımcı olmak, sağlık ve eğitim hizmetleri, çevrenin korunması, işsiz, kimsesizlere ve yardıma muhtaç ailelere yardım etmek gibi görevler sayılabilir. Belediyeler halka en yakın birimler olmaları özelliği ile, yardıma muhtaç aileleri kolaylıkla tespit edebilmekte, imkânları ve ürettiği politikalar doğrultusunda, yiyecek, giyecek, yakacak, vb. yardımlarla bu ailelere destek sağlayabilmektedirler.

Çalışmada, sosyal refah devletinin kavramsal çerçevesi, sosyal refah devletinin yerelde yansıması olan sosyal belediyecilik anlayışı, Sosyal Belediyeciliğin Türkiye’deki tarihsel gelişimi ve sosyal belediyecilik uygulamaları konuları ele alınmıştır. Örnek uygulama olarak Denizli Büyükşehir Belediyesi seçilmiş, Denizli halkının Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sosyal belediyecilik hizmetlerine yönelik algı ve faydalanma düzeyleri nicel araştırma yöntemi kullanılarak araştırılmış ve saha bulguları ile çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

1. SOSYAL REFAH DEVLETİ'NİN TANIMI ve KAPSAMI

Türkçe literatürde “sosyal devlet” veya “refah devleti” olarak da tanımlanan “Sosyal Refah Devleti” terimi İngilizce “welfare state” ve “well-being”⁵ sözcükleriyle ifade edilmektedir. Sosyal refah uygulamaları ilk kez İngiltere’de 1601 yılında *Yoksullara Yardım Yasası* ile başlamış ve bu kavram 1942 yılında yayımlanan Beveridge Raporu yoluyla resmi olarak

⁵ Well-being terimi, yaşamdan duyulan kişisel memnuniyet ya da yaşam kalitesini ifade eder ve sadece maddi kaynaklara yani gelir ve mallara dayalı kişisel memnuniyeti değil, kişilerin gelir ya da satın alma gücü ile ilişkili olmayan sağlık, çocuklar, arkadaşlar, eş, aile, iş, politik, özgürlük, fiziki çevre gibi hayatın diğer yönlerinden kaynaklanan memnuniyet hislerini de kapsar (Aktan ve Özkıvrak,2008:13). ‘İnsanın iyi durumda bulunma hâli’ olarak tercüme edilebilecek bu kavrama ‘iyi yaşam’ olarak ifade edilmesi uygun görülmektedir.

beşikten mezara kadar bireysel refah için devletin sorumluluğunu belirtme amacıyla kullanılmaya başlanmıştır (Yılmaz, 2006: 4).

“Refah Devleti” terimi, savaş zamanı Nazi Almanya’sının otoriter devlet ile savaş sonrası müttefik devletlerin yeniden inşa edilmesi ümidini anlatan refah devletini birbirinden ayırmak için ilk kez Archbishop Temple tarafından İngiltere’de kullanılmıştır (Aktan & Özkıvrak, 2008: 16). Bu terim 20.yy başlarında ise İskandinav ülkelerinde kullanılmaya başlanmış, II. Dünya Savaşından sonra bugünkü anlamını kazanan refah devleti dar anlamda; sosyal transferler ve sosyal yardımlar olarak tanımlanırken, geniş anlamda devletin sağlık, eğitim, barınma, yoksulluk yardımları ve sosyal sigorta hizmetleri olarak tanımlanmaktadır. (Günaydın, 2011: 21).

Sosyal refah devleti için bir uzlaşmaya varılmış kapsamlı tek bir tanım bulunmamakta birlikte; sosyal refah devleti, amaçlara ve araçlara dayalı olarak açıklanmaktadır (Özdemir, 2006: 26). Refah devletine ilişkin literatürdeki başlıca tanımlara bakıldığında kavramı amaç olarak ifade eden ve literatürde en çok kabul gören tanım Briggs’in tanımıdır (Topak, 2012: 55).

“Bireylere ve ailelere minimum bir düzeyde gelir garantisi sağlanması, kişilerin belirli bir sosyal riskleri (hastalık, yaşlılık, işsizlik) üstesinden gelmesinde onlara yardımcı olunması ve belirli sosyal refah hizmetleri aracılığıyla tüm vatandaşlara en iyi yaşam standardının temini alanında faaliyete bulunulmasıdır” (Özdemir, 2007: 36).

Sosyal refah devletinin 20. yüzyılda liberalizm ile sosyalizm arasında bir üçüncü yol olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Çünkü 1929 Dünya Ekonomik Bunalımının ortaya çıkardığı klasik ekonominin tarafsız devlet anlayışının yerine, Keynes’in müdahaleci devlet anlayışının gelmesi ve Batılı ülkeler ve ABD için sosyalizmin etkisinden kurtulma çabası ve sosyalizme yeni bir boyut kazandırılması örnek gösterilebilir (Özcan, 2009: 20).

Sosyal refah devletinin Batılı toplumlarda geliştiği görüşüne karşın Henry Richardson tarafından bir görüş ortaya atılmıştır. Bu görüşe göre; Hazreti Yusuf tarafından Mısır’da kurulan ve gıda stoku sağlayarak açlığa karşı tedbir almak üzere organize edilen ve sosyal refah devletinin sistemleşmesinin ilk örneği sayılan uygulama sosyal devlet anlayışının Batıya özgü bir kavram olmadığını açıklamaktadır (Çalışkan, 2001: 31)

Bugünkü anlamında refah devletinin ortaya çıkışı, İngiltere’de 1833 yılında yürürlüğe giren ve çalışma saatlerini sınırlayan ayrıca fabrikaları denetlemek için bir düzenleme oluşturan Fabrikalar Kanunu ve 1847 yılında bu kanunun devamı ile başladığını savunanlar vardır. Ancak refah devleti anlayışının temellerinin ve uygulamaların niteliği açısından ilk defa Almanya’da atıldığı düşüncesi daha çok kabul gören yaklaşımdır (Erdal, 2012: 56).

Sosyal refah devleti Alman Katolik Kilisesi rahipleri tarafından Hıristiyan sosyal öğretisinden esinlenerek ilk kez dile getirilmiştir. Özellikle Almanya’da 1850’lerde Psikopoz Wilhelm Freiherr Von Ketteler tarafından verilen vaazlarla, refah devleti kavramı geniş kitlelere yayılmıştır. Almanya ve Avusturya bu yeni Hristiyan sosyal öğretinin ilk yayıldığı ülkeler olmuştur. 1881 yılında İtalya’da Papa XIII.Leo tarafından da onaylanması ile refah devleti kavramı Avrupa’da hızla yayılmaya başlamıştır (Günaydın, 2011: 20).

Refah devleti kavramına dar bir bakış açısıyla yaklaşanlar devleti, sosyal hizmet sunan, gelir transferi gerçekleştiren ve toplu konut faaliyetinde bulunan bir kurum olarak algılamalarına karşın; refah devletine geniş perspektiften yaklaşanlar ise devletin ekonominin yönetimindeki rolü üzerine istihdam ve ücretler gibi makroekonomik politikalara vurgu yaparak sosyal sorunlara da dahil olmuştur (Şenkal ve Sarıipek, 2007: 147-148).

Sonuçta, sosyal refah devletinin karşı karşıya kaldığı neo-liberal politikalara rağmen birçok refah devletinin az da olsa uygulamaya devam ediyor olması şüphesiz ki yaşlı nüfusun artması ve işsizlikle mücadelede refah devletine gereksinim duymalarından kaynaklanmaktadır. Ancak devletin sınırlandırılması gerektiği sosyal harcamaların kısılmasına ilişkin görüşler ileri sürülmekte ve sosyal refah devletinin küçültülmesi üzerine tartışmalar günümüzde hala devam etmektedir. (Koç, 2014: 14-15)

1.2. Sosyal Refah Devletinin Yerelde Yansıması Olan Sosyal Belediyecilik

Serbest piyasa ekonomisinin getirdiği, insanların bireysel çıkarlarına odaklı yaşam ve ekonomik düzenlemeler nedeniyle ihtiyaç sahibi ya da “dezavantajlı kesimler” olarak nitelendirilen grupların sorunları giderek artmaktadır. Bu gelişmelerle devlete sosyal yardım, sosyal hizmet ve sosyal politika konusunda sorumluluklar yükleyen sosyal refah devleti anlayışı önem kazanmaktadır. Sosyal refah devleti refah düzeyi açısından mevcut farklılıkları gidermeye çalışmakta, sosyoekonomik hayatı yönlendirecek politikalar geliştirmekte, güçsüzlere, yoksullara, yardıma muhtaç kişilere hizmet götürecektir sosyal kurumları kurmaktadır (Pektaş, 2010: 9). Türkiye gibi sivil toplum kuruluşlarının çok fazla gelişmediği, devletin sosyal fonksiyonlarının azaldığı ülkelerde; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet konusunu güçlendirmeye yönelik olarak yapılan çalışmaları yerel yönetimlerin üstlenmesi kaçınılmaz bir durum haline gelmiştir (Toprak ve Şataf, 2009: 15).

1982 Anayasası'nda *Sosyal ve Ekonomik Haklar* başlığı altında devletin sosyal sorumluluk alanı çizilmiştir. Bu sorumluluk da merkezi yönetim kadar yerel yönetim birimleri önemli bir paydaştır. Sosyal belediyecilik; sosyal devletin, halka sunmakla görevli olduğu sosyal politikayı belediyelerin dahil olması olarak tanımlanabilir. Sosyal belediyecilik, sosyal devletten uzaklaşmanın aracı değil, sosyal devletin yükünü yerine getiren sosyal hak anlayışını savunan bir yaklaşımdır (Uslu, 2013: 96). Sosyal belediyecilik yaklaşımının temelleri 19. y.y. sonlarında gelişen “sosyal devlet” anlayışına dayanmakta, özellikle sosyal demokrat partilerin iktidarda olduğu ülkelerde yerel yönetimlerin daha çok önemsendiği görülmektedir. Örneğin Fransa'da Saint-Nazaire belediyesi kendisini “municipalité sociale” olarak tanımlamaktadır. Bu tür hizmetler yerel yönetimler tarafından ve yerel yönetimlerle işbirliği içinde sivil toplum kuruluşları ve kiliseler tarafından yapılmaktadır. ABD'de yeniden yapılanma ve sportif faaliyetler de “social municipality” kapsamında önemsenmektedir (Beki, 2008: 31).

Türkiye'de ise sosyal belediyecilik kavramı akademik ortamda üzerinde uzlaşmaya varılan bir kavram değildir. Literatürde her ne kadar “sosyal belediyecilik” olarak kullanılsa da; aslında diğer yerel yönetim birimlerinin sosyal alana dönük faaliyetleri de sosyal belediyecilik kavramının kapsamına girmektedir. Bu bağlamda literatürde “sosyal belediyecilik” kavramı yerine “toplumcu belediyecilik”, “toplumsal belediyecilik”, “yerel sosyal politikalar”, “yerel sosyal hizmetler”, “yerel yönetimler ve sosyal politika”, “yerel yönetimler ve sosyal hizmetler” gibi kavramlarının kullanıldığı da görülmektedir. Fakat yerel yönetimlerin özellikle dezavantajlı kesimlere yönelen ve sosyal adaleti güçlendirmeyi hedefleyen faaliyetleri çoğunlukla “sosyal belediyecilik” kavramı çatısı altında incelenmektedir (Öz, 2010: 26).

Keleş'e göre; “sosyal” ya da daha yeni bir anlatımla, kısaca “toplumcu” belediyecilik, toplumsal refah devletinin belediyeciliği olarak tanımlanabilmektedir. Bu anlamda, sosyal belediyecilik, toplumsal amaçların öncelik aldığı, göz ardı edilmediği, toplumun çıkarlarının ön plana çıkarıldığı; bununla birlikte, üretim araçlarının mülkiyetinin, ilke olarak, yine bireylerde olduğu bir belediyecilik anlayışını temsil etmektedir (Keleş, 2009: 30-32).

Sosyal belediyecilik anlayışına değişen kamu yönetim anlayışı ve paradigmlar açısından bakıldığında; sosyal belediyeciliğin yerel otoriteye sosyal alanlarda planlama ve düzenleme yetkisi veren, kamu harcamalarını sosyal yardımları gerçekleştirmek üzere yönlendiren, sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleşmesi için gerekli yatırımları yapma ve toplumsal kesimlerdeki sosyal adalet ve güvenlik kavramlarını güçlendirmeye yönelik sosyal kontrol işlevlerini yükleyen bir model olduğu ifade edilmektedir. (Öksüz, 2007:89)

Literatürde sosyal belediyecilikle ilgili pek çok tanım yer almakla birlikte, Akdoğan'ın sosyal belediyecilik tanımı oldukça kapsamlıdır (Akdoğan, 2002: 35):

Sosyal belediyecilik, yerel yönetime sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mevhumunu güçlendirmeye yönelik olarak yerel yönetimlere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir.

Sosyal belediyeciliğin işlevleri sosyal hizmet, sosyal yardım ve sosyal tazmindir. Bu bağlamda sosyal hizmet, sosyal yardım, kavramları birbiriyle karıştırılan hatta bazen birbirlerinin yerlerine kullanılan kavramlardır. Sosyal hizmet kavramı üzerinde, uzlaşmış ve evrensel bir tanımı yoktur. Sosyal hizmet, her ülkenin sosyoekonomik koşulları ve gelişmişlik derecesiyle bağlantılı olarak farklı içerik ve anlamlar ile değişik uygulama yöntemlerine sahip bulunmaktadır (Ekin, 2001: 178).

Sosyal yardım denildiğinde asgari düzeyde dahi kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirme imkânından mahrum bireylere, muhtaçlık tespitine ve kontrolüne dayalı olarak yapılan ve onları kendilerine yeterli duruma getirme amacı taşıyan aynı veya nakdi, sistemli veya düzensiz karşılıksız yardımlar anlaşılmaktadır (Aydın, 2008: 28).

Sosyal belediyecilik yaklaşımın temelleri 19.y.y. sonlarında gelişen sosyal devlet anlayışına dayanmaktadır (Ersöz, 2006: 768).“Sosyal Belediyecilik” kavramı tarih sahnesine ilk çıktığında kuşkusuz bugün uygulamada olan şekliyle bir benzerlik göstermemektedir. Ortaçağ Avrupası'ndan itibaren incelenecek olursa yerel yönetimler daha çok bağımsız şehir yönetimleri biçiminde ortaya çıkmıştır. Bu şehir yönetimleri günümüz üniter devletlerin yerine getirdiği önemli sosyal politikaları üstlenmiştir. Su temini, atık sistemi, yol sistemi gibi kentsel hizmetler ile kadın ve çocukların yaşam standartlarının denetimi, kamu sağlığı sistemlerinin oluşturulması, okullar, yoksullar ve yaşlılar için bakım imkânlarının geliştirilmesi gibi hizmetler yerel yönetimlerce yerine getirilmektedir (Ersöz, 2006: 764).

Yerel yönetimler, sosyal politika tarihinde önemli bir yere sahip olan 1601 yılında çıkarılan “Yoksulluk Yasalarının” uygulanmasında etkin rol oynamıştır. Bunu ilerleyen yıllarda farklı yoksulluk yasalarının yürürlüğe girmesi izlemiş ve 1860-1870'li yıllarda ortaya çıkan yasalarda yerel yönetimlere daha fazla haklar verilmiştir. Bunun en güzel örneği olarak 1871 yılında yerel yönetimlerin Yoksulluk Yasası kurulunun görevine son verilerek yerine yerel yönetim kurulması verilebilir. Almanya'da ise 1870 tarihli Yardım Yasası'nda yoksullara yapılan yardımların yerel otoriteler tarafından yapılmasına karar verildiği bilinmektedir (Öz, 2010: 32-33).

Sanayileşme ile ortaya çıkan yoksulluk, sömürü, insanlıkla bağdaşmayan çalışma koşulları gibi olumsuz koşullar göz önünde bulundurulduğunda halkın refahını arttıracak yeni arayışlar aranmaya başlanmıştır (Yolcuoğlu, 2012: 33). Sanayi devrimi, yoğun göç hızlı

kentleşmeyi de beraberinde getirmiştir. Öyle ki İngiltere’de 19.yy başlarında %17 olan kentli nüfus,19.yüzyılın sonlarında %72’ye çıkmıştır. Bu nedenle kentlerin idaresi, büyük bir sorun haline gelmeye başlamıştır (Bayramoğlu, 2015: 27). Kitle üretimine geçilmesiyle beraber ekonomik imkânlarını kaybeden küçük zanaat hayatının usta ve kalfaları yeni ortaya çıkan fabrika sanayinin vasıflı, yarı vasıflı işçisi olarak yer almıştır. Hızlı bir kentleşme ile birlikte dilencilerin hırsızların doluştuğu bu bölgede gündelik yaşamın nasıl sürdüğü ve işçi sınıfının sefaletini ortaya koyan Friedrich Engels durumu şöyle tasvir etmiştir:

“Üç-dört oda bir mutfak olan bu evler, Londra’nın bazı kesimleri hariç, tüm İngiltere’de bir baştan öteki uca işçi sınıfı evidir. Sokaklarda genelde kaldırım yoktur, inişli yokuşlu pis, çöp ve hayvan pisliği doludur; kanalizasyon veya atık su kanalı yoktur...”(Bayramoğlu, 2015: 28).

Bu bağlamda işçi sınıfı çalışma süreleri çocuk ve kadınların ağır şartlar altında çalışmaları gibi bir emek sömürüsü ile karşı karşıya kalınmıştır. Bu dönemde ortaya çıkan sorunlar yerel yönetimlerin üstesinden gelemeyeceği kadar büyük sorunlar olduğu için devlet çalışma hayatı ile ilgili yeni düzenlemelere girmiştir. Devletin aldığı bu rol sosyal devletin temelleri atılması ile ilişkilendirilmiştir.II. Dünya savaşı sonrası koşullar, savaşın yarattığı sıkıntıları ve olumsuz sonuçları gidermek için devletlerin ekonomik ve sosyal hayata sürekli ve düzenli bir şekilde müdahale etmeleri zorunluluğunu doğurmuştur. Refah devletinin ortaya çıkışı, merkezi yönetimin kamusal hizmetlerin doğrudan sağlayıcısı konumuna çıkmasına buna karşılık yerel yönetimlerin ise, merkezi yönetimin partneri olarak hizmetlere katılmasına neden olmuştur. Bu dönemde merkezle yerel ilişkisi partnerlik modeline dayanmaktadır (<http://www.canaktan.org>,Erişim Tarihi:10.10.2014) 1970’lerin ortalarına kadar olan otuz yıllık dönemde merkezi idareler tarafından ulusal ölçekte planlanan sosyal nitelikli kamusal hizmetlerin sunumunda yerel yönetimler temel kurumlar haline gelmiştir. Hatta bazı yazarlar bu dönemde yerel yönetimleri “yerel refah devleti “olarak nitelendirmektedir (Efe, 2012: 32).1973-1974 Petrol krizleri refah devletinin sorgulanmasına neden olmuştur, artan kamu açıklarının nedeni olarak sosyal refah uygulamaları gösterilmiştir. Kamu harcamalarını azaltılmaya çalışılmış ve devletin ekonomiye müdahalesi yerini liberal politikalara bırakmıştır (Öz, 2010: 34).

1980’li yıllar küreselleşme olgusuyla birlikte yerelleşme tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. Küreselleşme kamu yönetimi anlayışını yeniden şekillendirmekte, merkez karşısında yerel yönetimleri güçlendirmektedir. Küreselleşme sürecinde yerel yönetimler, yönetimde etkinlik ve ekonomik verimlilik sağlama yanında demokratikleşmenin de önemli yapıtaşları olarak görülmektedir. Yeni yönetim anlayışı ile yerel yönetimlerin sosyal politikalarının da içerik değiştirdiği görülmektedir. Bu değişim süreci ülkemiz kamu yönetimi politikalarını dolayısıyla yerel yönetimleri ve yerel yönetimlerin sosyal politikalarını etkilemektedir. Bu süreçte yerel yönetim birimlerinden olan belediyeler, yerine getirmek zorunda oldukları çok önemli görev ve sorumluluklarla donatılmışlardır. (Yıldırım,2014:485)

Bu bağlamda, 1980’li yıllarda sosyal devlet anlayışının paralelinde sosyal belediyeçilik anlayışı da bir değişime uğramıştır.1980’lere kadar yerel yönetimler eğitim, sağlık, sosyal hizmetler gibi refah hizmetlerini doğrudan üreten kurumlar olarak adlandırılırken bundan sonra refah hizmetlerini piyasadan satın alan ve bu hizmetlerin sağlanmasında güvence veren kurumlar olmuşlardır (Ersöz, 2006: 772). Bu bağlamda sosyal belediyeçilik anlayışı 1980’li yıllarla birlikte etkisini yitirmiş ve her şeyi kara endeksleyen neoliberal yaklaşım hakimiyet kazanmıştır. Neoliberal politikalar çerçevesinde devlet asli görevlerinin dışındaki görevlerini yerel yönetimlere, özel sektöre ya da sivil toplum örgütlerine bırakmıştır

(Bayramoğlu, 2015: 53). Türkiye’de ise Cumhuriyet öncesi dönemde vakıfların önemli aktör olarak öne çıktığı bu alanın, yerel yönetimlerce de sorumluluk konusu haline getirilip, sosyal belediyecilik uygulamalarının kısmen kurumsallaşmaya ve yaygınlık kazanmaya başlaması 1970’li yıllara rastlamaktadır.

Yerel yönetim ve demokrasi ilişkisi en gerçekçi ve sağlam bir şekilde bu yıllarda kurulmuş ve benimsenmiştir (Efe&Sözer, 2015: 87-97). Belediyecilik anlayışı, ilk olarak Marmara (İzmit ve İstanbul ağırlıklı) ve Ankara yerel yönetim çevrelerinin çabalarıyla filizlenmeye başlamıştır. Bu anlayış, genel olarak yerel yönetime ve özellikle belediyelere temelde bir sivil toplum kuruluşu olarak yaklaşmaktadır. Yeni belediyecilik anlayışı ile birlikte, klasik yerel belediye hizmetlerin yanında, kentlerde giderek artan sorun olarak kendini duyuran konut, çevre, tüketiciyi koruma, toplu taşıma, halk eğitimi-mesleki eğitim, tarihi çevreye-kültürel mirasa sahip çıkma, gençlik ve kültür hizmetleri gibi Türkiye belediyeciliği için yeni olan alanlar, yerel hizmetler arasında görülmeye başlamıştır (Efe,2012: 46-47). Ancak yerel yönetimlerin mali kaynak olarak merkezi yönetime bağlı olmaları bu yönetimleri güçsüz bırakmıştır. Mali ilişkilerin her zaman yazılı kurala bağlı olmaması nedeniyle yerel yönetimlerin merkezi yönetimlere yakınlığı, aynı partiden olması belirleyici olmuştur (Kesgin, 2012: 124).

1980’den itibaren tüm dünyada yaşanan dönüşüme paralel olarak kamusal hizmetlerin bizzat kamu tarafından yürütülmesi gerektiği düşüncesinden vazgeçilmiş, ulaşım ve temizlik hizmetleri başta olmak üzere birçok hizmet özel sektör eliyle gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Çöp toplama ve depolama gibi kimi belediyecilik hizmetleri özelleştirilmeye başlanmış, belediye giderlerinin finansmanında iç borçlanmaya ek olarak dış borçlanmaya yönelenmiş ve ihale yöntemiyle hizmetlerin özel sektörden satın alınması usulü başlamıştır.1980 sonrası yaşanan yüksek enflasyon, işsizlik gibi ekonomik sorunlarla yoksulluğu derinleşen vatandaşlara belediyeler, mali yetersizliklerine ve kanuni bir zorunlulukları olmamasına rağmen sosyal yardımlara yönelmiştir (Öz, 2010: 43).

1980’li yıllarda başlayan zihniyet ve algının değişmesi sonucu yerelleşme anlayışı ile yerel yönetimlerin hizmet ve sorumluluk açısından daha da öne çıktıkları söylenebilir. Bu yıllardan itibaren geçmiş döneme göre nispeten gelirleri de artan belediyeler, eğitim ve kültür düzeyi değişen ve kentsel ve sosyal hizmet talebi büyüyen nüfusa karşı, sosyal yardım ve hizmetlerini arttırmıştır. Geçmiş dönemde fakir, kimsesiz, özürü ve yaşlı kimselere aşevlerinde sıcak yemek, yiyecek, giyecek verilmesi biçiminde devralınan sosyal yardımlar, 1990’lı yıllardan sonra hem tür, nitelik ve kapsam olarak artmış hem de ayrı ayrı belediye kurumları tarafından sağlanır hale gelmiştir (Ersöz, 2005: 145).

2000’li yılların en önemli gelişmesi olarak kabul edilen kamu yönetimi ve yerel yönetim reformları ile belediyelerin hizmet anlayışı açısından güçlendiği görülmektedir. Bu değişimin sosyal hizmetlere de yansıdığı söylenebilir. 5393 ve 5216 sayılı yasalar, bireylerin sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal sorunlarının çözülmesi konularında belediyelere oldukça önemli yetki ve görev vermektedir. Elbette bu hizmetlerin yerine getirilmesi, hizmetin ihtiyaç olarak doğması ile başlayacak, özelde dezavantajlı gruplara ya da bu hizmetlere ciddi düzeyde ihtiyaç duyan gruplara, ardından da tüm kente yönelik yaygınlaştıracaktır. Tüm bu süreç belediyelerin “sosyal belediye” olarak tanımlanan yönünü de ortaya çıkarmaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun pek çok maddesinde, sosyal belediyeciliğe kanuni altyapı oluşturabilecek hükümler bulunmaktadır. Kanunda, yerelde yapılması gereken sosyal politikaların belediyeler tarafından gerçekleştirileceği belirtilmektedir. 5216 sayılı Kanunun 7. maddesi, büyükşehir belediyelerine; *Gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel*

hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak sorumluluğunu vermektedir.

Büyükşehir belediye başkanlarına kanununun 18. maddesinin (m) bendinde önemli görevler düşmektedir; *Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak özürülüler ile faaliyetlere destek olmak üzere özürülü merkezleri oluşturmak* gibi. Ekonomik alanda da dar gelirliler, yoksul, muhtaç ve kimsesizler için yapılan yardımlarda belediye harcamaları olarak bütçeye işlenmektedir (Ateş, 2009: 92).

5216 sayılı Büyükşehir Belediye kanunu 5393 sayılı kanuna ek olarak özürülülerle yönelik önemli düzenlemeler getirmiştir. 2006 yılında yürürlüğe giren Büyükşehir Belediyeleri “Özürülü Hizmet Birimleri Yönetmeliği”, “Özürülü Hizmet Birimlerinin görevlerini netleştirmiştir. Bu birimlerin görevleri arasında, büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yaşayan engellilerin, toplum hayatına katılımını kolaylaştırmak ve toplumsal fırsatlardan engelli olmayan diğer bireyler gibi eşit faydalanmalarını sağlamak; büyükşehir belediyelerinde engelli veri tabanı oluşturma, engelli ailelerin bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki iyileştirme hizmetleri bulunmaktadır.

5393 sayılı Kanunda nüfusu 50.000’in üzerindeki belediyelerin sığınma evi açabilecekleri düzenlenmiş olmasına rağmen, hükmün uygulanması belediyelerin takdirine bırakılmıştır. 6360 sayılı Kanunla; büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000 üzerindeki belediyelerin kadınlar ve çocuklar için konuk evi açmak zorunda oldukları düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile nüfusu 100.000 üzerindeki belediyelerin kadınlar ve çocuklar için konukevi açmaları zorunluluk haline getirilmiştir. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerine göre kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açabileceklerdir (TBB, 2014: 11).

6360 sayılı Kanunla 5393 sayılı Kanununun 75’inci maddesinin (c) bendinde belediyelerin ortak hizmet projesi gerçekleştirebileceği muhataplar arasında sayılan özürülü dernek ve vakıfları, bu kapsamdan çıkarılmış, bu bende ayrıca diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için yerelin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerektiğine ilişkin hüküm eklenmiştir. Bu kapsamda özürülü dernek ve vakıfları diğer dernek ve vakıflar arasında yer alacağından bunlarla ortak hizmet projesi gerçekleştirmek isteyen belediyeler, yerel mülki amirden izin almak suretiyle ortak hizmet projesi gerçekleştirebileceklerdir.

Yönetim kademeleri içerisinde büyükşehir belediyeleri, sosyal hizmetlere yönelik görev ve sorumlulukları dâhilinde ele alındığında sosyal politika alanında oldukça öneme sahip olduğu bilinmektedir. Kanunda görüldüğü gibi sosyal açıdan belediyelerden yerel ekonomik gelişme ve mesleki becerileri artırma görevleriyle işsizlik sorununun çözümünde rol sahibi olması beklenirken; diğer yandan engelli, yaşlı ve dar gelirlilere, gençlere, kadın ve çocuklara yönelik sosyal hizmet ve yardım hizmetlerini sunması beklenmektedir. Sosyal belediye, hem ekonomik hem de toplumsal hayatta etkinliği ifade etmekle birlikte sosyal refah faaliyetleri ile sosyal adalet, sosyal iyileşme ve yoksulluğu önlemeye yönelik bir yönetim anlayışına sahiptir (Koç, 2014: 34).

3. TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI: DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

3.1. Araştırma Alanı

Denizli’de ilk belediye teşkilatı 1876’da kurulmuştur. Bu tarihlerde Denizli, mülki bölünmede Aydın Livası’na bağlı bir kaza merkezidir. 1883’te Sarayköy, Buldan ve Tavas İlçelerinin bağlanmasıyla ‘Sancak’ haline getirilen Denizli, 1884’te Çal 1888’de Acıpayam

İlçelerinin katılımıyla Aydın'a bağlı mutasarrıflık, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla dahil olmuştur (<http://www.denizli.bel.tr/> E.T.03.03.2016). Cumhuriyetten önce bir köy karakteri gösteren Denizli, henüz gelişimini başlatamamış bir kentti. Nitekim 4 Şubat 1931'de Denizli'ye gelerek bugün Etnografya Müzesi olarak kullanılan binada bir gece kalan Atatürk, o günkü Denizli'yle ilgili olarak "Büyükçe bir köy" ifadesini kullanarak Denizli'nin mahrumiyetini vurgulamıştır. Şehirde belediye hizmetleri çok yetersizdi, yolun olmadığı yerde en iyi araç at ve eşekle bunların çektiği çardaklı araba ve faytonlardı. Bir mahrumiyet bölgesini andıran Denizli'nin atılım ve gelişim sürecini ancak 1950'li yıllarda başlayabilmiştir. Bu hızlı gelişimin ortaya çıkardığı sorunlara karşı hazırlıksız olunması, hizmetlere ulaşabilmede güçlükler yaratmıştır (Denizli Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu: 72).

6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile Denizli belediyesi büyükşehir belediyesine dönüşmüş ve Denizli Büyükşehir belediyeleri merkez iki ilçeye ayrılmıştır. Akköy⁶ Pamukkale belediyesi olarak değiştirilmiş ve Merkezefendi belediyesi kurulmuştur (6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 2014).

3.2. Alan Araştırması

3.2.1. Araştırmanın Amacı, Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın amacı, Denizli merkezinde yaşayan halkın Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen sosyal belediyecilik faaliyetlerini farkındalık ve bunlardan yararlanma düzeyini ölçmektir. Araştırma evrenini Denizli Büyükşehir Belediyesi merkez ilçe belediyeleri (Pamukkale ve Merkezefendi) oluşturmaktadır. Evren büyüklüğü, merkez ilçelerini oluşturan mahaller bağlamında 184.853 kişidir. Bu evreni temsil edebilecek örneklem büyüklüğü, %95 güven aralığında, \pm %5 örnekleme hatası ile, 383'tür (Baş,2006:47). Çalışmada, örneklemin hesaplanmasında iki merkez ilçeye bağlı mahallelerin nüfus büyükleri alınarak, her bir mahalleyi temsil edebilecek katılımcı sayısı hesaplanmış ve Tablo 1'de verilmiştir. Toplamda 412 katılımcıya ulaşılmıştır.

Tablo 1: Çalışma Alanında Yer Alan Mahalle ve Büyüklükleri

Mahalle Adı	Evren Büyüklüğü (Mahalle Nüfusu)	Örneklem Büyüklüğü (Ulaşılması gereken)	Ulaşılan Örneklem Büyüklüğü
İlbade	5678	12	16
Sevindik	9102	19	19
Mehmet Akif	12861	27	28
Eskihisar	4042	9	9
Gültepe	8417	18	18
Adalet	16365	35	35
Servegazi	10746	23	23
Değirmenözü	16546	35	37
Yenimahalle	12.241	26	26
Bağbaşı	8376	18	18
Zeytinköy	11.538	25	28
Yunus Emre	5816	13	16

⁶ Denizli ilinde, ekli (4) sayılı listede belirtilen köyler ve belediyeler ile aynı listede yer alan Denizli Belediyesinin mahalleleri Akköy ilçesi sınırlarına dâhil edilerek Akköy Belediyesine katılmıştır. Akköy ilçesinin merkezi aynı listede belirtilen Denizli Belediyesinin mahalleleri olarak, ilçenin ismi ise Pamukkale olarak değiştirilmiştir.

Mahalle Adı	Evren Büyüklüğü (Mahalle Nüfusu)	Örneklem Büyüklüğü (Ulaşılmaması gereken)	Ulaşılan Örneklem Büyüklüğü
İnci Pınar	14.640	31	33
Aktepe	12.985	28	29
Asmalıevler	4.399	10	10
Anafartalar	8.654	19	19
Deliktaş	10.556	22	22
Dokuzkavaklar	11.891	25	26
Toplam	184.853	395	412

Kaynak: Denizli Büyükşehir Belediyesi Pamukkale ve Merkezefendi Merkez Belediyeleri 2015-2019 Stratejik Planı, s. 73, s. 17.

3.2.3. Verilerin Hazırlanması ve Toplanması

Araştırmada, çalışmanın amacına yönelik soruların yer aldığı anket formu kullanılmıştır. Söz konusu sorular, araştırma alanından (Denizli Büyükşehir Belediyesi) alınan bilgiler formları dâhilinde oluşturulmuştur. Soruların anlaşılabilirliğini test etmek üzere anket, alandan küçük bir kesite uygulanarak, gerekli düzeltmeler yapılmıştır. 2016 Nisan-2016 Mayıs ayları arasında uygulama tamamlanmıştır. Son olarak araştırmaya ilişkin veriler SPSS paket programı aracılığı ile analiz edilmiştir.

3.3. Araştırmanın Bulguları

3.3.1. Güvenilirlik Bulguları

Güvenilirlik analizi yapılabilmesi için öncelikle bireysel özellikleri araştıran sorular hariç soru sayısı 30'un üzerinde olmalıdır. Bir diğer husus ise ölçme aracı çok sayıda rastgele seçilen deneklere uygulanmalıdır ve denek sayısı en az 50 olmalıdır. Güvenilirlik katsayısı 0 ila 1 arasında değer alır ve bu değer 1'e yaklaştıkça güvenilirlik artar (Kalaycı, 2010: 405).

Tablo 2: Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Ölçüme Giren Soru Sayısı	Geçerli Denek Sayısı
0,95	63	306

Bu kriterleri sağlandıktan sonra yapılan güvenilirlik analizi sonucu Cronbach's Alfa değeri 0,95 olarak tespit edilmiştir. Yani araştırmada kullanılan anket formu %95 güvenilir olarak elde edilmiştir.

3.3.2. Demografik Bulgular

Araştırmaya katılanların cinsiyet dağılımı incelendiğinde katılımcıların %54,96' u kadın, %45,04'ü erkek olduğu görülmektedir. Kadınların oranının fazla olmasının nedeni ise anket çalışması yapılan mahallelerde kadın nüfusun ağırlıkta olmasından, kadınların anket sorularını cevaplamaya daha meyilli olmaları ve kadınların sosyal yardım ve hizmetlerden daha fazla yararlanması olmasından kaynaklanmaktadır.

Eğitim açısından ise, katılımcıların %20,4'ü ilkokul, %18'i ortaokul, %29,1'i lise, %11,2'si ön lisans, %15,3'ü lisans, %5,6'sı lisansüstü eğitime sahiptir. Araştırmaya katılanların eğitim durumu incelendiğinde, katılımcıların önemli çoğunluğu lise ve ilkokul mezunu oldukları anlaşılmaktadır. Bunun sonucunda anketin seçili mahallelerde gelir düzeyine göre oransal şekilde ayrılması ve özellikle gelir seviyesi düşük olan mahallelerde eğitim durumunun ilkokul seviyesinde kalması; gelir seviyesi yüksek olan mahallelerde eğitim durumunun en az lise seviyesinde olduğu düşünülebilir.

Yaş aralıkları incelendiğinde;%37'si orta yaş altı, %36'sı orta yaş ,%41'i ise orta yaş üstü olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmaya katılanlar arasında 65 yaş ve üzerinde katılımcı olmamıştır.

Aylık gelirleri incelendiğinde % 46,4'ü 0-1300 TL, %18,7'si 1301-2000 TL, %18,9'u 2001-3000 TL, %10,4'ü 3001-4000 TL, %2,7'si 4001-5000 TL arası ve%2,9'u ise 5000 TL üzeri almaktadır. Burada özellikle 0-1300 TL gelire sahip %18,9'luk gelir gurubunun yüzde olarak fazla olmasının nedeni olarak katılımcılar değerlendirildiğinde ev hanımı kadınların görece yüksek sayıda olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Ailede nüfus açısından katılımcıların,%9,2'si 1 kişi, %16,3'si 2 kişi, %21,6'sı 3 kişi, %25'i 4 kişi, %12,9'u 5 kişi,%9'u 6 kişi ve %6,1' i 6 kişi ve üzeri bir ailede yaşadıklarını belirtmişlerdir. **Ailelerinde gelir getiren kişi sayısı** incelendiğinde% 50'si 1 kişi, %39,1'i 2 kişi, %7 'si 3 kişi, % 1,7'si 4 kişi, %1,5 'i 5 kişi, %0,7' si ise gelir getiren kişi olmadığını belirtmişlerdir.

Bireysel olarak aylık gelirleri incelendiğinde; % 19,4'ü 0-1300 TL,%14,6'sı 1301-2000 TL, %17'si 2001-3000 TL, %26,6'sı 3001-4000 TL, %14,3'ü 4001-5000 TL arası, %14,1'i ise 5000 TL gelir düzeyindedir. Sosyal güvence dağılımı incelendiğinde;%18,2'si sosyal güvencesi olmadığını,%43'ü' SGK, %7,5'i BAĞ-KUR, %21,4.1'ü Emekli Sandığı,%3,9'u Yeşil Kart, %6,1'i Özel Sigortaya sahip olduğunu ifade etmiştir. Buna göre katılımcıların yüzde elliye yakını asgari ücretle çalışmakta ve özellikle gelir seviyesi düşük mahallelerde yaşayanların da herhangi bir sosyal güvencesi olmadığı anlaşılmaktadır.

3.4. Farkındalık Yararlanma ve Değerlendirme Düzeyine Yönelik Bulgular

3.4.1. Belediyenin Sosyal Yardım Hizmetlerinin Farkındalık Dağılımı

Tablo 3: Sosyal Yardım Hizmetleri Farkındalığı

		Farkındayım	Farkında Değilim
Yakacak	S	339	73
	%	82,1	17,7
Giyim	S	296	143
	%	71,7	34,6
Barınma	S	268	143
	%	64,9	34,6
Ulaşım	S	276	135
	%	66,8	32,7
Bakım	S	273	138
	%	66,1	33,1
Cenaze	S	332	80
	%	80,4	19,4
Tekerlekli Sandalye	S	261	150
	%	63,2	36,3
Eğitim	S	283	129
	%	68,5	31,2
Ramazan Çadırı	S	352	60
	%	85,2	14,5

Denizli Büyükşehir Belediyesinin yapmış olduğu sosyal yardımların farkında mısınız? Sorusuna alınan yanıtlar Tablo 3'de verilmiştir. Buna göre katılımcıların; yakacak yardımı %82,1, giyim %71,7 barınma % 64,9 ulaşım %66,8 bakım %66,1 cenaze % 80,4 tekerlekli sandalye %63,2 eğitim %68,5 ve ramazan çadırı ise %85,2 oranlarında bilindiği görülmektedir. Söz konusu hizmetler için değerlerin %50'nin üzerinde oluşu, katılımcıların

yarısından fazlasının belediye hizmetlerinden haberdar olduklarını göstermektedir. Özellikle belediyenin yukarıdaki hizmetlerinden ramazan çadırı, yakacak yardımı, cenaze hizmetleri ve giyim yardımı en çok bilinenler olarak sıralanabilir.

Tablo 4: Kültürel Hizmetlerin Farkındalığı

		Farkındayım	Farkında Değilim
Kurslar	S	314	97
	%	76	23,5
Aile danışmanlığı	S	219	192
	%	53	46
Psikolojik Danışmanlık	S	194	217
	%	47	52,5
Danışmanlığı Hukuk	S	190	221
	%	46	53,5
Evlilik Okulu	S	273	138
	%	66,1	33,4
Spor Kursları	S	271	140
	%	66,1	33,4
Festival Ve şenlikler	S	300	111
	%	72,6	26,9

Tablo 4'e göre belediyenin kültürel hizmetler adı altında yürütmekte olduğu hizmetlerden, Kurslar %76, Psikolojik Danışmanlık %53, Aile Danışmanlığı %46, Evlilik Okulu %66, Spor Kursları %65, Festival ve Şenlikler %72,6 oranında bilinmektedir. Katılımcılar çoğu belediyenin bünyesinde açmış olduğu kurslardan haberdardır ancak danışmanlık hizmetleri konusunda eksiklikler olduğu düşünülmektedir. Bulgular kadar çalışma esnasında sözel olarak katılımcılar bu konuda ki düşüncelerini anket formuna aktarmışlardır.

Tablo 5: Sosyal Hizmet Projelerinin Farkındalığı

		Farkındayım	Farkında Değilim
Sevgi eli	S	326	85
	%	78	20,6
Bilgi Evi	S	232	179
	%	56	43
Mikro Kredi	S	198	213
	%	47,9	51,6
Eğitime Destek Projesi	S	185	226
	%	44,8	54,7
Eğitim İçin El Ele	S	177	234
	%	42,9	56,7

Tablo 5'egöre katılımcılara belediyenin proje kapsamında yürüttüğü hizmetlerden haberdarlığı sorulduğunda; Sevgi Elinin %78, Bilgi Evi Kurs Merkezlerinin %56, Mikro Kredilerin %47,9, Eğitime Destek Projesinin %44,8 ve Eğitim İçin El Ele Projesinin %42,9 oranında bilindiği anlaşılmaktadır.

3.4.2. Belediyenin Sosyal Yardım Hizmetlerinden Yararlanmaya İlişkin Bulgular

Tablo 6: Sosyal Yardımlardan Yararlanma Düzeyi

		Yararlanıyorum	Yararlanmıyorum
Yakacak	S	67	344
	%	16,2	83
Giyim	S	31	380
	%	7,5	92
Barınma	S	23	388
	%	5,6	93
Ulaşım	S	25	385
	%	6,1	92
Bakım	S	273	138
	%	66,1	33,4
Cenaze	S	69	342
	%	16,7	82,5
Tekerlekli Sandalye	S	27	384
	%	6,5	93
Eğitim	S	31	381
	%	7,5	92,3
Ramazan Çadırı	S	111	300
	%	26,9	72,6

Denizli Büyükşehir Belediyesinin yürütmekte olduğu sosyal yardım ve hizmetlerden yararlanıyor musunuz? Sorusuna katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde; yakacak yardımından %16,2 giyim yardımından %7,5 barınma yardımından %5,6, ulaşım yardımından %6,1 bakım yardımından, %66,1, cenaze yardımından %16,7 tekerlekli sandalyeden % 6,5, eğitim yardımından %7,5 ve ramazan çadırından %26,9 oranlarında yararlanıldığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre belediyenin sunduğu sosyal hizmetler genel olarak bilinse de; yararlanma düzeyinde bakım yardımı ve ramazan çadırından yararlanmanın ön sıralarda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 7: Kültürel Hizmetlerden Yararlanma Düzeyi

		Yararlanıyorum	Yararlanmıyorum
Kurslar	S	121	290
	%	29,3	70,2
Aile danışmanlığı	S	26	385
	%	6,3	93,2
Psikolojik Danışmanlık	S	12	398
	%	2,9	96,4
Danışmanlığı Hukuk	S	11	399
	%	2,7	96,6
Evlilik Okulu	S	28	381
	%	6,8	92,3
Spor Kursları	S	110	300
	%	26,6	72,6
Festival ve şenlikler	S	127	284
	%	30,8	68,8

Tablo 7'de sosyal belediyeciliğin bir diğer ayağı olan ve dezavantajlı kesimlerin sosyalleşmesini sağlayan kültürel hizmetlerden katılımcıların yararlanma düzeyi verilmiştir.

Buna göre katılımcılardan %29,3 ‘ü kurslardan, %6,3’ü aile danışmanlığından, %2,9’u psikolojik danışmanlıktan, %2,7’si hukuk danışmanlığından, %6,8’i evlilik okulundan, %26,6’sı spor kurslarından ve %30,8’i festival ve şenliklerden yararlanmaktadır. Tablo 4’de belirtildiği üzere, kursların 314kişi tarafından bilinmesi ancak 121 kişinin yararlanması belediyenin açmış olduğu kursların bazı mahallelerde kümelenmesinden ve ulaşım zorluğu yaşanılmasından kaynaklandığı⁷ düşünülmektedir.

Tablo 8. Sosyal Hizmet Projelerinden Yararlanma Düzeyi

		Yararlanıyorum	Yararlanmıyorum
Sevgi eli	S	77	333
	%	18,6	80,6
Bilgi Evi	S	33	378
	%	8	91,5
Mikro Kredi	S	17	394
	%	4,1	95,4
Eğitime Destek Projesi	S	6	403
	%	1,5	97,6
Eğitim İçin El Ele	S	6	403
	%	1,5	97,6

Tablo 8’e göre belediyenin kendi bünyesine ve aynı zamanda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile beraber yürüttüğü projelerden katılımcıların yararlanma düzeyleri incelenmiştir. Buna göre katılımcıların farkında olup en çok yararlandığı proje Sevgi Elidir. Sevgi Eli projesinden katılımcıların %18,6’sı yararlanmakta, Bilgi Evi Kurs Merkezlerinden %8’i, Mikro Kredilerden %4,1’i Eğitime Destek ve Eğitim İçin El Ele Projelerinden %1,5’i yararlanmaktadır.

Tablo 9: Sosyal Hizmet Projeleri Memnuniyet Analizi

	Sevgi Eli		Bilgi Evi		Mikro Kredi		Eğitime Destek Projesi		Eğitim İçin El Ele	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Çok iyi	55	13,3	45	10,9	45	10,9	45	10,9	47	11,4
İyi	105	25,4	102	24,7	100	24,2	101	24,5	101	24,5
Orta	157	38,	160	38,7	163	39,5	157	38	157	38
Kötü	12	2,9	12	2,9	11	2,7	13	3,1	13	3,1
Çok kötü	6	1,5	8	1,9	8	1,9	7	1,7	7	1,7

Tablo 9’dan da görüldüğü üzere, katılımcılar tarafından en çok faydalanılan sosyal hizmet projelerinden birisi olan “Sevgi Eli projesi”, diğer hizmetler arasında %13,3 ile en çok beğenilen hizmet olmuştur.

Tablo 10: Sosyal Hizmetlerden Düzenli Faydalanılması

Faydalanma	S	%
Evet	102	24,7
Hayır	310	75,1

⁷ Denizli Büyükşehir Belediyesinin açmış olduğu spor kursları Pamukkale belediyesi merkezinde faaliyet göstermekte, seramik, meslek edindirme adı altında geçen açılış kursları ise Merkezefendi Belediyesi’nin özellikle Yenimahalle mahallesinde kümelenmiştir.

Tablo 10'a göre katılımcıların %24,7 sosyal hizmet faaliyetlerinden düzenli olarak faydalandığını, %75,1'i ise faydalanmadığını belirtmişlerdir. Sosyal Hizmet Daire Başkanı ile yapılan görüşmeler sonucunda hizmetlerden düzenli olarak faydalanılmamasının en büyük nedenin, yardımların mevsimlik olmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 11: Belediye Hizmetlerinden Nasıl Haberdar Olunduğunun Ölçülmesi

Nasıl Haberdar Olunduğu	S	%
Yetkililer Beni Buldu	14	3,4
Yakınlarım Vasıtasıyla	110	26,6
Belediye Afiş ve Reklamları	154	37,3
Muhtarlık	13	3,1
Yerel Gazete	7	1,7
Yerel TV	52	12,6
İnternet	45	10,9
Diğer	16	3,9

Tablo 11'de katılımcıların belediye hizmetlerinden nasıl haberdar oldukları verilmiştir. Buna göre %37,3'ü belediye afiş ve reklamlarından, % 26,6'sı yakınları vasıtasıyla, %12,6'sı yerel TV ile ve %10,9'u ise internette öğrendiklerini belirtmişlerdir. Yerel gazeteler, yetkililerin kişileri bulması ve muhtarlık ise, hizmetlerden haberdar olma açısından en az kullanılan yöntemler olmuştur.

Tablo 12: Sosyal Hizmet ve Yardım İçin Başvurulup, Sosyal Hizmet ve yardım Alınmayan Kurum Olup Olmadığı

Sosyal Hizmet ve Yardım İçin Başvuru	S	%
Evet	82	19,9
Hayır	327	79,8
Evet Yanıtı Verip Yardım Almadığı Kurumlar		
Belediye	33	8
Valilik	20	4,8
Vakıf/Dernekler	31	7,5
Muhtarlık	3	0,7
Hayır Kurumları	2	0,5
İş çevrem	3	0,7
Diğer	3	0,7

Katılımcılara daha önce sosyal hizmet ve yardım için başvuruda bulunup yardım alamadığı kurum olup olmadığı sorulmuştur. Tablo 12'ye göre katılımcıların % 79,8'i hayır, % 19'u ise evet yanıtını vermişlerdir. Evet yanıtını verenlerin %7,5'i yardım alamadığı kurum olarak vakıf ve dernekleri göstermişler, %4,8'i valilik ve %8'i belediyeden yardım alamadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13: Belediye Hizmetlerinde Rahatsız Olunan Hususlar

Rahatsız Olunan Hususlar	S	%
Yardım ve hizmetlerin onur kırıcı şekilde olması	21	5,1
Bürokratik işlemler ve engeller	79	19,1
Yardım ve hizmetlerin düzensiz olması	75	18,2
Yardıma İhtiyacı olmayanlarında faydalanması	97	23,5
Siyasi parti taraftarlığına göre adaletsiz tutum	54	13,1
Görevli memurlarının davranışları	7	1,7
Yok	79	19,1

Katılımcılara, sosyal hizmet ve yardım sunumu konusunda rahatsız olunan durumlar sorulmuş ve yanıtlar Tablo 13’de verilmiştir. Tabloda öne çıkan ve katılımcıların en çok rahatsız olduğu hususlar; %23,5 oranında yardımdan ihtiyacı olmayanların da faydalanması, %19,1 oranında bürokratik işlemler ve engellerden kaynaklı rahatsızlık, %18,2 oranında ise yardım ve hizmetlerin düzensiz olması biçimindedir. Bu hususlara ek olarak, düşük oranda da siyasi parti taraftarlığına göre adaletsiz tutum ve görevli memurların davranışlarından duyulan rahatsızlıklar ifade edilmiştir.

Tablo 14: Sosyal Hizmet veya Sosyal Yardım İçin İlk Başvurulan Kurum

Kurum	S	%
Belediye	213	51,6
Valilik	64	15,5
Vakıf/Dernekler	71	17,2
Muhtarlık	35	8,5
Hayır Kurumları	12	2,9
İş çevrem	9	2,2
Diğer	8	1,9

Katılımcılara sosyal hizmet ve yardım için ilk başvuru kurum sorulduğunda katılımcıların %51,6’sı belediye cevabını vermişlerdir. Belediyeden sonra ilk başvuru kurumlar arasında %17,2 oranında vakıf ve dernekler, %15,5 oranında da valilik gelmektedir. Tercih edilen kurumlar arasında en düşük değerler, muhtarlık ve hayır kurumlarında edinilmiştir.

Tablo 15: Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerinin Katılımcılar İçin Ne İfade Etmekte

Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri Anlamı	S	%
Sosyal yardım almayı	119	28,8
Sosyal hizmet almayı	149	36,1
Kurs ve eğitim faaliyetleri almayı	91	22
Kültür festival ve konser faaliyetleri	43	10,4
Diğer	11	2,7

Tablo 15’de sosyal belediyecilik faaliyetlerinin katılımcılar için ne anlama geldiğine yer verilmektedir. Buna göre katılımcıların %36,1’i sosyal hizmet almayı, %22’si kurs ve eğitim faaliyetleri almayı, % 10,4’ü ise kültür, festival ve konser faaliyetlerini “sosyal belediyecilik” kavramı altında tanımlamakta ya da görmekteler

Tablo 16: Sosyal Hizmet ve Yardımı Veren En İyi Kurum

En İyi Kurum	S	%
Belediye	198	47,9
Valilik	61	14,8
Muhtarlık	31	7,5
Hayır Kurumları	40	9,7
Vakıf Dernekler	58	14
Yok	25	6,1

Tablo 16’da sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini en iyi veren kurum olarak %47,9 ile belediye gösterilmektedir. Belediyenin ardından % 14,8 oranında katılımcı valiliğin de en iyi ikinci kurum olduğunu ifade etmişlerdir. Belediyenin sosyal yardım ve hizmet konusunda ilk başvuru kurum olması (Tablo 14, %51,6), katılımcıların sosyal hizmet

konusunda belediyeyi donanımlı ve başarılı bulmaları da ilişkili olmalı ki; en iyi kurum olarak birinci sırada görülmüştür.

Tablo 17: Denizli'nin Büyükşehir Belediyesi Olması İle Değişimin Değerlendirilmesi

Değişimin Yönü	S	%
Değişim Oldu (iyi yönde)	272	65,9
Değişim Oldu (azaldı)	41	9,9
Değişim Olmadı	100	24,2

2014 yılından itibaren Denizli Belediyesi'nin Büyükşehir Belediyesi olması ile birlikte sosyal yardım ve hizmetlerinde bir değişme olup olmadığı katılımcılara sorulmuş ve oranlar Tablo 17'de verilmiştir. Buna göre katılımcıların %65,9'u değişim oldu ve iyi yönde, %9,9'u değişim oldu ama kötü yönde ve %24,2'si ise değişimin olmadığını belirtmişlerdir. Verilere göre Denizli büyükşehir belediyesinin büyükşehir belediyesi olduktan sonra sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerinde olumlu bir değişim olduğu anlaşılmaktadır.

Büyükşehir belediyesi statüsüne geçilmesi ise, kurumsal yapılanmanın daire başkanlığı altında oluşumu ve hizmet alanlarına göre alt birimlere doğru inilmesi, mali açıdan yeni düzenleme ile yaşanan iyileşme, yasa bağlamında büyükşehir belediyelerine bazı alalarda çeşitli hizmetlerin zorunlu hale getirilmesi (kadın konuk evleri gibi), genişleyen hizmet alanı ve daha çok sayıda vatandaşa hizmet götürmek gibi sebepler, büyükşehir statüsü ile yaşanan olumlu değişimin sebepleri arasında sayılabilir.

3.4.3. Diğer Bulguların Değerlendirilmesi

Gelir-sosyal yardım ve hizmetlerden yararlanma, kültürel hizmetlerden yararlanma ve sosyal hizmet projelerinden yararlanma arasındaki ilişkilere değinilmiştir. Verilerle sosyal yardım hizmetlerinden, toplumda gelir seviyesi düşük grupların yararlanması beklenmektedir. Yapılan analize göre; 0-1300 TL gelir grubundaki katılımcıların, ramazan cadırından ve yakacak yardımından en çok yararlandıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 18: Aylık Gelir ile Sosyal Hizmet ve Yardım Faaliyetlerinden Yararlananların Karşılaştırılması

		Aylık gelir												Toplam	
		0-1300		1301-200		2001-300		3001-4000		4000-5000		5000 ve üzeri		S	%
		S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Yakacak Yard.	Evet	51	12,4	11	2,7	4	1	0	0	0	0	0	0	67	16,3
	Hayır	140	34,1	66	16,1	73	17,8	43	10,5	11	2,7	11	2,7	344	83,7
	Toplam	191	46,5	77	18,7	77	18,7	43	10,5	11	2,7	11	2,7	411	100
Giyim Yard.	Evet	23	5,6	4	1	3	0,7	0	0	0	0	1	0,2	31	7,5
	Hayır	168	40,9	73	17,8	74	18	43	10,5	11	2,7	11	2,7	380	92,5
	Toplam	191	46,5	77	18,7	77	18,7	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	1000
Barınma Yard.	Evet	17	4,1	3	0,7	2	0,5	0	0	0	0	1	0,2	23	5,6
	Hayır	174	42,3	74	18	75	18,2	43	10,5	11	2,7	11	2,7	388	94,4
	Toplam	191	46,5	77	18,7	77	18,7	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	100
Ulaşım Yard.	Evet	15	3,6	6	1,5	2	0,5	1	0,2	0	0,0	1	0,2	25	6,1
	Hayır	176	42,8	71	17,3	75	18,2	42	10,2	11	2,7	11	2,7	386	39,9
	Toplam	191	46,5	77	18,7	77	18,7	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	100
Cenaze Yard.	Evet	36	8,8	19	4,6	8	1,9	4	1	0	0	2	0,5	69	16,8
	Hayır	155	37,7	58	14,	58	16,8	39	9,5	11	2,7	10	2,4	342	83,2
	Toplam	191	46,5	77	18,7	77	18,7	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	100
Tekerlek. Yard.	Evet	15	3,6	8	1,9	2	0	0	0,2	1	0,2	1	0,2	27	6,6
	Hayır	176	42,8	69	16,8	75	10,5	43	2,4	10	2,4	11	2,7	384	93,4
	Toplam	191	46,5	77	18,7	77	10,5	43	2,7	11	2,7	12	2,9	411	100

		Aylık gelir													
		0-1300		1301-200		2001-300		3001-4000		4000-5000		5000 ve üzeri		Toplam	
		S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Eğitim Yard.	Evet	21	5,1	4	1	3	0,7	2	0,5	0	0	1	0,2	31	7,5
	Hayır	170	41,3	73	17,7	75	18,2	41	10	11	2,7	11	2,7	381	92,5
Toplam		191	46,4	77	18,7	78	18,9	43	10,4	11	2,7	12	2,9	412	100
Ramazan Çadırı	Evet	59	14,3	25	6,1	14	3,4	8	1,9	3	0,7	2	0,5	11	26,9
	Hayır	132	32	52	12,6	63	15,3	35	8,5	8	1,9	10	2,4	300	72,8
Toplam		191	46,4	77	18,7	78	0,2	43	10,4	0	2,7	0	2,9	412	100

Tablo 19: Aylık Gelir ile Kültürel Hizmetlerden Yararlananların karşılaştırılması

		Aylık Gelir													
		0-1300		1301-2000		2001-3000		3001-4000		4000-5000		5000 ve üzeri		Toplam	
		S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Kurslar	Evet	52	12,7	22	5,4	26	6,3	16	3,9	2	0,5	3	0,7	121	29,4
	Hayır	138	33,6	55	13,4	52	12,7	27	6,6	9	2,2	9	2,2	290	70,6
Toplam		190	46,2	77	18,7	78	19,0	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	100
Aile Danışmanlığı	Evet	9	2,2	5	1,2	8	1,9	2	0,5	1	0,2	1	0,2	26	6,3
	Hayır	181	44	72	17,5	70	17,0	41	10	10	2,4	11	2,7	385	93,7
Toplam		190	46,2	77	18,7	78	19	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	100
Psikolojik Danışmanlık	Evet	6	1,5	1	0,2	3	0,7	1	0,2	0	0	1	0,2	12	2,9
	Hayır	184	44,9	76	18,5	74	18	42	10,2	11	2,7	11	2,7	398	97,1
Toplam		190	46,3	77	18,8	77	18,8	43	10,5	11	2,7	12	2,9	410	100
Hukuk Danışmanlığı	Evet	4	1	0	0	4	1	2	0,5	0	0	1	0	11	2,7
	Hayır	186	45,4	77	18,8	73	17,8	41	10,0	11	2,7	11	2,7	399	97,3
Toplam		190	46,3	77	18,8	77	18,8	43	10,5	11	2,7	12	2,7	410	100
Evlilik Okulu	Evet	9	2,2	6	1,5	7	1,7	3	0,7	2	0,5	0	0	28	6,8
	Hayır	181	44	71	17,3	69	16,8	40	9,7	9	2,2	11	2,9	381	92,7
Toplam		190	46,2	77	18,7	78	19	43	10,5	11	2,7	11	2,7	411	100
Spor Kursları	Evet	40	9,8	20	4,9	29	7,1	14	3,4	3	0,7	4	1	110	26,8
	Hayır	150	36,6	57	13,9	48	11,7	29	7,1	8	2	8	2	300	73,2
Toplam		190	46,3	77	18,8	77	18,8	43	10,5	11	2,7	12	2,9	410	100
Festival Ve Şenlikler	Evet	48	11,7	25	6,1	31	7,5	15	3,6	3	0,7	5	1,2	127	30,9
	Hayır	142	34,5	52	12,7	47	1,4	28	6,8	8	1,9	7	1,7	284	69,1
Toplam		190	46,2	77	18,7	78	19	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	100

Tablo 19’da katılımcıların aylık geliri ile kültürel hizmetlerden yararlanması arasında ki ilişkiye bakılmıştır. Buna göre gelir seviyesi 0-1300 TL arasında olan katılımcıların 52’si kurslara katıldıklarını belirtmişlerdir. Belediyenin bünyesinde açmış olduğu kurslar dezavantajlı kesimlere iş imkanı da sağlıyor olabilmelerinden dolayı gelir seviyesi düşük katılımcılar tarafından gelir seviyesi yüksek olanlara oranla en çok faydalanılan faaliyet olarak anlaşılmaktadır. Yine, belediye kurslarının ücretsiz olması nedeni ile spor kurslarının da 0-1300 TL gelir düzeyindeki katılımcılar tarafından tercih edildiği anlaşılmaktadır. Festival ve şenlikler için, 0-1300 TL arası geliri olan katılımcıların 48’i “evet yararlanıyorum”, 142’si “hayır yararlanmıyorum” yanıtını vermişlerdir. 13001-2000 TL ile 2001-3000 gelir düzeyindeki katılımcılar, tüm gelir grupları içinde festival ve şenliklerden yararlanan diğer gelir gruplarıdır. Danışmanlıklara yönelik hizmetler ve evlilik okulu hizmetlerinin genel olarak düşük yüzdelerde bilinirliği ve faydalanılması araştırma genelinde edinilen bir bulgudur.

Tablo 20: Aylık Gelir İle Sosyal Hizmet Projelerinden Yararlananların Karşılaştırılması

		Aylık Gelir													
		0-1300		1301-2000		2001-3000		3001-4000		4000-5000		5000 ve üzeri		Toplam	
		S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Sevgi Eli	Evet	46	11,2	15	3,6	9	2,2	7	1,7	0	0	0	0	77	18,7
	Hayır	144	35	62	15,1	68	16,5	36	8,8	11	2,7	333	2,9	333	81
Toplam		190	46,2	77	18,7	78	19	43	10,5	11	2,7	411	2,9	411	100
Bilgi Evi	Evet	17	4,1	6	1,5	7	1,7	3	0,7	0	0	0	0	33	8,0
	Hayır	173	42,1	71	17,3	71	17,3	40	9,7	11	2,7	12	2,9	378	92,0
Toplam		190	46,2	77	18,7	78	19	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	100
Mikro Kredi	Evet	10	2,4	2	0,5	3	0,7	1	0,2	0	0	0	0	17	4,1
	Hayır	180	43,8	75	18,2	75	18,2	42	10,2	11	2,7	11	2,7	394	95,9
Toplam		190	46,2	77	18,7	78	19	43	10,5	11	2,7	12	2,9	411	100
Eğitime Destek Projesi	Evet	4	1	1	0,2	1	0,2	0	0	0	0	0	0	6	1,5
	Hayır	186	45,4	76	18,5	77	18,8	42	10,2	10	2,4	12	2,9	403	98,3
Toplam		190	46,3	77	18,8	78	19,0	42	10,2	10	2,4	12	2,9	409	100
Eğitim için el Ele	Evet	5	1,2	0	0	0	0	1	0,2	0	0	0	0	6	1,5
	Hayır	185	45	77	18,7	78	19	42	10,2	9	2,2	12	2,9	403	98,1
Toplam		190	46,2	77	18,7	78	19	43	10,5	9	2,2	12	2,9	411	100

Tablo 20’de gelir düzeyi ve sosyal hizmet projelerinden yararlanma karşılaştırılmış ve gelir seviyesi düşük olanların özellikle 0-1300 gelir düzeyindeki katılımcılar arasında söz konusu bu projelerden” sevgi eli” projesinden yararlandığı tespit edilmiştir. Katılımcıların 46’sı sevgi elinde yararlanmış 146’sı ise yararlanmadığını belirtmişlerdir. 1301 -2000 TL ve 2001-3000 gelir gruplarında da düşük yüzdelerde de olsa bu projeden yararlandığı anlaşılmaktadır. Yine 0-1300 TL gelir grubunda, bilgi evi kurs merkezlerinden yararlanılma düzeyinin genele oranla düşük ama diğer gelir grupları içinde en yüksek oranda olduğu görülmektedir. Bunun nedeninin bu merkezlerin her mahallede bulunmamasından kaynaklandığı yine çalışma esnasında edinilen bilgiler arasındadır. “200 bin kadına 200 bin TL mikro kredi” amacı ile hizmete başlayan mikro kredi projesinde de durum yüksek oranlarda da değildir. Yararlananların sayıca az olmasının (10 katılımcı) en büyük nedeninin kadınların mikro kredi için aranan kriterleri sağlayamamasından ileri geldiği yine sahada edinilen bir bilgidir.

SONUÇ

Halka en yakın kurum olan belediyeler, halkın gündelik yaşamı üzerinde en etkili kurumlardır. Bu kurumlar hangi formda olursa olsun tarih boyunca kentsel hizmetlerin karşılanması yanı sıra sosyal politikaların hayata geçirilmesinde etkili olmuşlardır. Yerel yönetimlerin bu alandaki etkinliği ülkelerin tarihine, yönetim biçimine ve geleneklerine bağlı olarak farklı biçimlerde ortaya çıkmıştır.

1970’li yıllara kadar vatandaşların sosyal gereksinimlerini karşılayan merkezi yönetim, mali krize girince bu krizden çıkmanın yollarından birisi olarak, bu alandaki yetkilerin ve sorumlulukların belediyelere devredilmekte bulmuştur. Böylelikle hem belediyeler güçlenmiş, hem de belediyelerin sorumlulukları artmıştır. Gelişmiş ülkelerde belediyeler 20.yy başından itibaren kentsel hizmetlerin ve sosyal politikaların sağlanmasında görevler üstlenmeye başlamış ve belediyelerin bu alanda ki rolü, gelişmiş ülkelerde refah devleti tipinin ortaya çıkması ile daha da gelişmiştir.

Ülkemizde de belediyelerin önem kazanması, 1950'lerden sonraki kentleşme süreci ve beraberinde gelen kentsel sorunlar ile gündeme gelmiştir. 1970'lerden itibaren ise, “sosyal belediyecilik” ve uygulamaları gözlenirken; 1990'lar Türkiye’inde bu akım ivme kazanmıştır. Sosyal Belediyecilik faaliyetleri her ne kadar kanun ve yönetmeliklerle belediyelere verilen bir görev olsa da; halkın ihtiyaç duyduğu hizmetler belediyeler tarafından çok daha eski tarihlerden itibaren yerine getirilmekte idi. Bugün adı sosyal belediyecilik olarak ifade edilen hizmetler, aslında Türkiye’de kültürel anlamda sahip olunan yardımlaşma ve dayanışma, iyiliği emretme ve kötülükten sakındırma gibi birçok değerın yansıması olarak Osmanlıdan bu yana devam eden sorumluluklardandır. Sahip olunan milli ve manevi değerler bir kanun ve yönetmeliğe ihtiyaç bırakmadan, bu topluma sosyal hizmetlerin götürülmesini etkili kılmakta idi. Sosyal belediyecilik faaliyetlerindeki anlayışın ve yapılan faaliyetlerin zamanla değiştiğini, bu faaliyetlerin sadece “sosyal yardım” olarak kabul edilmesinden çıkıp, içinde sosyal, kültürel ve eğitsel pek çok hizmeti de barındırdığını söylenebilir.

Çalışmanın araştırma sahası olan Denizli ekseninde sosyal hizmet faaliyetlerine yönelik belediyenin faaliyet, farkındalık ve yararlanma düzeyleri açısından edinilen bulgularda ilk olarak, Denizli Büyükşehir Belediyesinin sosyal belediyecilik faaliyetlerinde başarılı bir seyir izlediği söylenebilir. Belediye bütçesine yıllar itibari ile bakıldığında, sosyal harcamalar için ek bütçe ayrıldığı izlenebilmektedir. Dezavantajlı gruplara yönelik olarak; Bilgi Evi Kurs Merkezleri, Sevgi Eli, Engellilere ve yaşlılara evde bakım hizmetleri katılımcılar tarafından farkında olunan ve yararlanılan hizmetler arasındadır.

Denizli Büyükşehir Belediyesi’nde sosyal hizmet ve yardımların farkındalığını ölçmek için yapılan nitel araştırma sonucunda aşağıda sıralanan bulgular özetlenebilir.

- Araştırmaya katılanların yarısından fazlasının sosyal yardım ve kültürel hizmetlerin farkındadır ancak sosyal proje hizmetlerinden eğitime destek ve eğitim için el ele faaliyetleri diğer hizmetler kadar bilinmemektedir. Söz konusu farkındalığın Büyükşehir Belediye Binasının bulunduğu Pamukkale merkez belediyesinde daha fazla olduğu görülmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin sosyal proje kapsamında yürüttüğü hizmetlerinde “sevgi eli” haricinde diğer projelerin bilinmediği görülmekte ve bu hizmetten katılımcıların % 18,6’sı yararlanmaktadır. Ardından %8 ile bilgi evi kurs merkezleri, %4,1 ile ise mikro krediler gelmektedir. Sevgi eli projesi gelir seviyesi düşük aileleri kapsamaktadır ancak çalışmada aylık geliri 2001-300 TL olan 7 kişinin bu hizmetlerden yararlandığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak katılımcıların sevgi eline buldukları bağışları da hizmetten yararlanıyor olarak algılaması gösterilebilir. Bu bağlam da sevgi eli farkındalığı ve yararlanma düzeyi yüksek bir proje olduğu düşünülmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımları içerisinde en bilinmeyenler Tekerlekli sandalye ve barınma yardımları, kültürel hizmetlerde; psikolojik ve hukuk danışmanlığı, sosyal proje de ise eğitime destek ve eğitim için el ele projeleri olmuştur. Bunun nedeni olarak ise söz konusu hizmetlerin internet, TV ya da afiş ve reklamlar vasıtasıyla yeterince tanıtımının yapılmıyor olmasıdır. Sosyal yardımlar içerisinde en çok bilinen ve faydalanılan ise Ramazan çadırı olduğu görülmektedir.

- Araştırmada önemli diğer bir sonuç ise; Denizli’nin merkez iki belediyeden oluşması ve yapılan hizmetleri eşit olarak dağıtamamasından dolayı Merkezefendi belediyesinde yaşayan katılımcıların sosyal yardım ve hizmetlerin farkında olmadığı tespit edilmiş farkında olanların ise hizmetlerden yeterince yararlanamamasıdır. Kültürel hizmetlerde yer alan kursların(açıcılık, seramik, spor kursu) sadece Yenimahalle’de veriliyor olması

Pamukkale Belediyesinde yaşayan halkın ulaşım gücünü nedeni ile katılım sağlayamaması da hizmetlerden yararlanma düzeyini düşürmektedir.

- Katılımcıların geliri arttıkça hizmetlerden yararlanma oranları da düşmektedir. Bu bağlamda kültürel hizmetlerden yararlanan kesimin gelir seviyesi 1300-2001 TL arasında olan kişilerdir. En az yararlanan hizmet ise sosyal proje hizmetleridir. Yeterince bilinmiyor olması ve yararlanmak için bir takım kriterlerin sağlanması gerekliliği yararlanma düzeyini düşürmektedir. Bilgi evi kurs merkezlerinde ise durum farklıdır kurs merkezlerinin her mahallede bulunmaması ve öğrencilerin bu hizmetlerden yararlanabilmek için aylık belli bir ücret ödemesi gerekliliği bu hizmetten yararlananların sayısını düşürmektedir.
- Sosyal hizmetler kısmında sadece dezavantajlı kesimlere yardım yapmak ile sınırlı kalmış ve gençlere ve çocuklara yönelik hizmetlerin de genelde kırtasiye, yiyecek, giyecek gibi yardımlardan, sportif faaliyetler ve eğitsel kurslar gibi etkinliklerden oluştuğu görülmektedir. İhtiyaç sahibi ancak eğitime devam edebilenler dışında sokakta yaşayan, şiddet gören ya da suça bulaşmış çocuk ve gençlere yönelik çok net bir faaliyet alanı tanımlanmadığı görülmektedir.
- Çalışmada ayrıca bir eksiklik olarak tespit edilen huzurevleri ile ilgili olarak, her belediyenin belli nüfus kriterine göre huzurevi açması, sığınma evlerinde olduğu gibi belediye kanununa eklenen bir maddeyle zorunlu hale getirilmesi önerilmektedir.
- Denizli Büyükşehir Belediyesine yönelik diğer bir sorun ise bütçede sosyal harcamaların sınıflandırmalarında yaşanan eksikliklerdir. Belediyelerin performans programlarını ve faaliyet raporlarını oluştururken aynı formatı kullanmamaları, bu sıkıntıyı arttırmaktadır. Bazı belediyelerin, performans hedefleri ve hedef gerçekleştirmeleri çok net sunulmuşken; bazı belediyelerde hedeflerin neler olduğu bile tespit edilememektedir.

Sonuç olarak, belediyelerin popülist kaygılardan kaynaklı gelirleri yetersiz kaldığında altyapı, çöplerin toplanması, yolların bakım ve onarımı, parklar ve eğlenme dinlenme alanları gibi faaliyetlerinden tamamen vazgeçmediği; sosyal politika alanındaki hizmetlerinden ise daha büyük ölçüde vazgeçme kararı aldıkları görülmektedir. Bu doğrultuda mali özerkliğin tamamen olmasa da kısmen artırılması ve dolayısıyla belediye gelirlerinin artırılması sağlanmalıdır. Bu bağlamda belediyelerin sosyal ihtiyaçlara daha fazla yönelmelerinin mümkün olabilecektir.

KAYNAKÇA

- A.ÇAM, Çiğdem (2013). *Yerelleşme ve Yerel İktidar Edirne Alan Araştırması*. Beta Yayınları
- AKDOĞAN, Yalçın (2002). Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik. *Eminönü Bülteni, Şubat Sayısı*.
- AKTAN, Coşkun Can (2014). *Sosyal Refah Devleti, Doğuşu, Gelişimi*. Ekim 28, CanaktanWEB: <http://www.canaktan.org/politika/refah-devleti/dogusu-gelisim>. Erişim Tarihi: 10.10.2014
- AKTAN, Coşkun Can, & Dilek, Dileyici. (2012). *Kamu Ekonomisi - 1, Açıköğretim Fakültesi Yayını no; 1669*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri.
- AKTAN, Coşkun. Can, & Özkıvrak, Özlem. (2008). *Sosyal Refah Devleti*. İstanbul: Okutan.
- ATEŞ, Hamza (2009). Sosyal Belediyecilik. *MÜSİAD Çerçeve Dergisi Sayı, 49*, 88-95.

- AYDIN, Murat (2008). Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler. Yedirenk yayınları İstanbul
- BATUMAN , Bülent (2010). Toplumcu bir Belediyecilik Modeli: “Yeni Belediyecilik Hareketi” 1973–1977”, . *Mülkiye Sayı 266, Cilt XXXIV*.
- BAŞ, Türker (2001). *Anket, Anket Nasıl Hazırlanır? Anket Nasıl Uygulanır? Anket Nasıl Değerlendirilir?* Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- BAYRAMOĞLU, Sonay (2015). *Toplumcu Belediye Nam- ı Diğer Belediye Sosyalizmi*. Ankara: NotaBene Yayınları.
- BEKİ, Abdülhakim (2008). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları : Ümraniye Belediyesi. *T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayımlanmış doktora tezi)*.
- BERNSTEİN, Eduard (2011). *Sosyalizmin Ön koşulları ve Sosyal Demokrasinin Görevleri (Çeviren: Levent Bakaç)*. İstanbul : Kayhan Matbaacılık.
- ÇALIŞKAN, Abdülkerim (2001). Sosyal Refahın Sağlanmasında Devletin Etkinliği ve Türkiye Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir.
- ERYILMAZ, Bilal (1997). *Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması*. İstanbul: Birleşik yayıncılık.
- EFE, Hüsammetin (2012). Türkiye' de Sosyal Belediyecilik Bayrampaşa Belediyesi Örneği. *Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Kenstsel Sistemler Ve Ulaştırma Yönetimi*. İstanbul: yayımlanmış yüksek lisans tezi.
- EFE, Adem&Selim Sözer (2015). Herkes İçin Ulaşılabilir Bir Toplum Oluşturmada Yerel Yönetimlerin Rolü. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. C.20, S.4, s.87-97.
- EKİN, Nusret (2001). Yeni Çağa Doğru Sosyal Güvenlikte Arayışlar. Prof. Dr. Nuri Çelik'e Armağan, Cilt: 2 ,. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi,.
- ERDAL, Süleyman (2012). Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti Uygulamaları Açısından İsveç Modelinin Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı Maliye Bölümü Doktora Tezi*. İzmir.
- ERSÖZ, Yunus. Halis (2005). *5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri*”, . İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı: 50, s: 134-151 : <http://www.iudergi.com/tr/index.php/sosyalsiyaset/article/viewFile/243/236> Erişim tarihi: 10.10.2015
- ERYILMAZ, Bilal (1997). *Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması*. İstanbul: Birleşik yayıncılık.
- GÜNAYDIN, Davuthan (2011). Küreselleşmenin Refah Devleti Sağlık Politikalarına Etkileri:Türkiye Örneği.
- KALAYCI, Şeref (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın.
- KELEŞ, Ruşen (2009). Yerel Seçimler Yaklaşırken Türkiye'de Sosyal Belediyecilik. *Özel Kalem Dergisi Yıl, 2 Sayı, 21, 30-32*.

- KESGİN, Bedrettin (2012). *Yoksullukla Yerel Mücadele Sosyal Belediyecilik*. Bursa: Ekin Yayınları.
- NEGİZ, Nilüfer (2011). Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma C. 16, S. 2, s:323-343. *Süleyman Demirel Üniv., İ.İ.B.F.D.*, C. 16, S. 2, s:323-343.
- KOÇ, Neslihan (2014). Sosyal belediyecilik hizmetleri ve finansmanı: Ege Belediyeler Birliği örneği. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.(yayımlanmamış doktora tezi) Manisa
- KORAY, Meryem & Temiz, Hasan Ejder (2014, Sayı,42). Merkezi Yönetimle İlişkiler, Kısıtlar ve Harcamalar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik ve Dört Büyükşehir Belediyesi Açısından Uygulamalar. *Çalışma Ve Toplum*, s. 13-14.
- ÖZ, Cihan Selek (2010). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri (İstanbul, Ankara, Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri), *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayımlanmış doktoraz tezi)*. Sakarya.
- ÖZBEK, Nadir (2006). *Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Güvenlik ve Sosyal Politikalar*. İstanbul: Tarih Vakfı Emeklilik Gözetim Merkezi Yayınları.
- ÖZDEN, Kemal, (2013). *Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar ve Tartışmalar*, Ankara: Seçkin Yayınları
- ÖZTÜRK, Hasret, & Gül, Hüseyin. (2012). Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif mi? *IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi*, 377-392.
- ŞENKAL, Abdülkadir, & Saripek, Doğa. Başar. (2007/2, 14). Avrupa Birliği'nin Karşılaştırmalı Refah Modelleri ve Sosyal Politikada Devletin Değişen Rolü” Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- PEKTAŞ, Ethem Kadri (2010). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Akademik İncelemeler Dergisi* sayı,5, 5-22.
- TBB, (2014). *6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna İlişkin Rehber*, Türkiye Belediyeler Birliği: <http://www.tbb.gov.tr/> Erişim tarihi:10.11.2015
- TOPAK, Oğuz (2012). *Refah Devleti Ve Kapitalizm*. İstanbul: İletişim Yayınları
- TOPRAK, Düriye, & Şataf, Ceyda (2009). Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı, *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Cilt,1, Sayı 1.
- YILDIRIM, Arzu.(2014). Belediyelerin Sosyal Politika Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme: Malatya Belediyesi Örneği, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl:7,Sayı:17.
- YILDIRIM, Kazım (2007). *Sosyal Hizmet*. İstanbul: Sakarya Yayıncılık.
- YILMAZ, Gülay Akgül (2006). *Oecd Ülkeleri Ve Türkiye'de Sosyal Devlet Ve Sosyal Harcamalar*, İstanbul: Arıkan Yayınları.

YOLCUOĞLU, İsmail. Galip. (2012). *Türkiye'de Sosyal Refah Devletine Geçiş Süreci*. Ankara: Nobel Yayınları.

Denizli Belediyesi 2014 Faaliyet Raporu, http://www.denizli.bel.tr/userfiles/file/2014_Faaliyet_Raporu.pdf, Erişim Tarihi: 10.01.2016

Denizli Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 Stratejik Planı, http://www.denizli.bel.tr/userfiles/file/stratejik_plan_2015-2019.pdf Erişim Tarihi: 20.02.2016